

К. О. Бабікова,
к. с.-г. н., Інститут агроєкології і природокористування НААН
ORCID ID: 0000-0002-9726-0671

DOI: 10.32702/2306-6814.2021.15.46

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕКРЕАЦІЙНОГО ТУРИЗМУ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

K. Babikova,
PhD in Agricultural Sciences, Institute of Agroecology and Environmental Management of NAAS

PROSPECTIVE DIRECTIONS OF IMPROVING THE SYSTEM OF ECOLOGICAL AND ECONOMIC
PROVISION OF RECREATIONAL TOURISM IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION

Проаналізовано сучасний стан рекреаційно-туристичної діяльності, розглянуто вплив євроінтеграційних процесів на підвищення рівня розвитку рекреаційної сфери в Україні. Досліджено еколого-економічні аспекти забезпечення рекреаційно-туристичної діяльності в Україні. Обґрунтовано конкурентоспроможність рекреаційно-туристичної діяльності на українському ринку туристичних послуг. Виявлено чинники, які впливають на розвиток еколого-економічного забезпечення рекреаційно-туристичної діяльності. Запропоновано подальший розвиток рекреаційної сфери за сучасних глобалізаційних та євроінтеграційних процесів.

Доведено, що для розробки ефективного механізму реалізації завдань щодо підвищення рівня розвитку рекреаційно-туристичної діяльності потрібно вдосконалювати державне управління на регіональному рівні відносно суспільних та еколого-економічних відносин у рекреаційній сфері, забезпечувати прозорість надання послуг рекреаційно-туристичної діяльності для всіх верств українського та іноземного населення, а також впроваджувати ефективну інвестиційну політику для еколого-економічного забезпечення рекреаційного туризму. Для розвитку рекреаційної сфери необхідно створювати належні умови, які можуть призвести до тенденції збільшення попиту на рекреаційні послуги, поступово розширюючи ринок збуту послуг рекреаційно-туристичної діяльності. А також впроваджувати власні туристичні послуги за рахунок ефективного маркетингу, це дасть змогу запровадити Україну, як державу із привабливою туристичною діяльністю. Зокрема, налагодження інформаційних потоків всередині держави та за кордоном, вдосконалити роботу інформаційних центрів. Визначити основні напрями вдосконалення рекреаційного туризму, що у подальшому дозволить гідно представити українські послуги рекреаційно-туристичної діяльності на світовому ринку туристичних послуг, а це у свою чергу значно підвищить рівень конкурентоспроможності. Одночасно потрібно реалізовувати організацію еколого-економічних засобів з метою забезпечення масштабів, темпів і пропозицій розвитку рекреаційної сфери.

The current state of recreational and tourist activities is analyzed, the influence of European integration processes on increasing the level of development of the recreational sphere in Ukraine is considered. Ecological and economic aspects of providing recreational and tourist activities in Ukraine have been studied. The competitiveness of recreational and tourist activities in the Ukrainian market of tourist services is substantiated. Factors influencing the development of ecological and economic support of recreational and tourist activities have been identified. Further development of the recreational sphere in the context of modern globalization and European integration processes is proposed.

It is proved that in order to develop an effective mechanism for implementing tasks to increase the level of development of recreational and tourist activities it is necessary to improve public administration at the regional level in relation to social and ecological and economic relations in the recreational sphere., as well as to implement an effective investment policy for ecological and economic support of recreational tourism. For the development of the recreational sphere it is necessary to create appropriate conditions that can lead to an increasing trend in demand for recreational services, gradually expanding the market for recreational and tourist services. And also to introduce own tourist services at the expense of effective marketing, it will allow to introduce Ukraine as the state with attractive tourist activity. In particular, the establishment of information flows within the country and abroad, to improve the work of information centers. Identify the main directions of improvement of recreational tourism, which in the future will allow to present Ukrainian recreational and tourist services in the world market of tourist services, and this, in turn, will significantly increase the level of competitiveness. At the same time it is necessary to implement the organization of environmental and economic means in order to ensure the scale, pace and proposals for the development of the recreational sphere.

Ключові слова: євроінтеграційні процеси, рекреаційно-туристична діяльність, еколого-економічні аспекти, довкілля, рекреаційна сфера.

Key words: European integration processes, recreational and tourist activities, ecological and economic aspects, environment, recreational sphere.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Туризм посідає одну із головних ролей у еколого-економічному розвитку рекреаційної, а також суміжних їй сфер. Розвиток рекреаційного туризму має позитивний вплив на підвищення рівня зайнятості населення, надходжень у валюті, споживчий попит тощо. На сьогодні еколого-економічний розвиток України визначається завдяки впровадженню програм, які мають євроінтеграційний характер у контексті розвитку рекреаційно-туристичної діяльності суміжних країн та не тільки. Важливим у такому випадку є розвиток еколого-економічних відносин для вдосконалення рекреаційного туризму та потребує більшої уваги. Все це зумовлюється євроінтеграцією економік держав, підвищення якості та стандартів життя населення, а саме у достатньо розвинутих економічних країнах, інвестиціями (як іноземними, так і вітчизняними) у привабливі регіони рекреаційно-туристичної діяльності тощо. Задля отримання позитивного ефекту розвитку рекреаційно-туристичної діяльності необхідно забезпечувати задовільний рівень державного управління із урахуванням еколого-економічних аспектів.

Євроінтеграційні процеси дуже сильно впливають на розвиток рекреаційної сфери, а рекреаційно-туристична діяльність у свою чергу впливає на розвиток світової економіки. Розвиток рекреаційно-туристичної діяльності в Україні супроводжується високим рівнем конкуренції, як між країнами, так і між туристичним територіями всередині однієї країни, високою якістю обслуговування туристів, підвищення рівня інформатизації.

Сьогодні в Україні відбувається стрімка зміна еколого-економічних процесів, які пов'язані із реформуванням направленості політики країни, все це стосується всіх сфер національної економіки. Рекреаційний туризм стає провідною високоприбутковою сферою національної економіки в контексті еколого-економічного розвитку України.

Позитивним ключем у розвитку рекреаційно-туристичної діяльності в Україні в контексті євроінтеграційних процесів постає реформування рекреаційної сфери та підлаштування її до стандартів Європейського Союзу. Завдяки цим процесам розвитку туристичної діяльності визначають можливості державного управління впроваджувати напрямки інституціональних змін, тобто вдосконалення реформ, зміна фінансової та промислової політик, запобігання кризових становищ туристичного бізнесу тощо.

Насамперед вищезазначене стосується впровадження політики євроінтеграції, завдяки якій потрібно стимулювання розвитку рекреаційно-туристичної діяльності, створення сприятливих умов для залучення іноземних та вітчизняних інвестицій, забезпечення розширення зовнішньоекономічної діяльності в Україні, а також забезпечення ефективного та раціонального використання ресурсів, в основному фінансових, задля підтримки еколого-економічних реформ української влади.

МЕТОЮ ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою дослідження є визначення еколого-економічних аспектів забезпечення рекреаційно-туристичної діяльності в Україні у контексті євроінтеграційних процесів.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідження розвитку рекреаційного туризму, а також еколого-економічне забезпечення рекреаційної сфери висвітлено у наукових розробках таких вітчизняних науковців: Дребот О.І. [1], Кондратюк О.І. [4] та Котенко Т.М. [6].

Питаннями розвитку туристичної діяльності в контексті євроінтеграційних процесів займалися Гальцова О.Л. [2], Юрченко Н.І. [2], Хмелевський О.В. [5], Кошівська М.В. [5] та Юхновська Ю.О. [7].

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Дослідження щодо вдосконалення системи еколого-економічного забезпечення рекреаційно-туристичної діяльності в Україні у контексті євроінтеграційних процесів проводилось методами аналізу та синтезу, абстрактно-логічного та монографічного, на основі інформації обраної із літературних джерел, що становлять наукові публікації українських вчених, знайдених на просторах Інтернет-ресурсів.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Території рекреаційно-туристичної діяльності мають видові характеристики, тобто гарний пейзаж, природа, ландшафти, розвинута туристична інфраструктура, екологічний та економічний потенціали, сприятливі умови для рекреації тощо. За умов обмеження фінансування регіонів рекреаційно-туристичної діяльності рівень розвитку вище зазначених складових трансформується.

Розвиток територій рекреаційно-туристичної діяльності має наступні завдання: моніторинг рекреаційних ресурсів (визначається кількість атрактивних об'єктів, що використовуються, а також пошук нових); згрупування рекреаційно-туристичних мереж та їх кордонів; визначення конкретних територій рекреаційно-туристичної діяльності (визначення пріоритетів для розвитку рекреаційного туризму). Після чого необхідно зробити висновок щодо рівня розвитку територій рекреаційно-туристичної діяльності, можливі та неможливі напрями її розвитку, рівня якості природокористування, та наприкінці, повна або часткова перепрофілювання використання природних ресурсів на територіях рекреаційного туризму.

Розвиток рекреаційно-туристичної діяльності безпосередньо пов'язаний із використанням всіх потенціалів та ресурсів на територіях, де є рекреація. На основі аналізу та оцінки ресурсів рекреаційно-туристичної діяльності проводиться територіальне планування розвитку рекреаційного туризму. Одночасно із цим, передбачається розвиток суміжних сфер, виробництв, які орієнтуються на обслуговування туристів. Необхідно зазначити, що організація рекреаційно-туристичної діяльності відбувається завдяки використанню природних ресурсів.

На жаль, сьогодиншній стан в Україні стосовно розвитку окремих територій на практиці майже не відбувається, незважаючи на те, що країна багата природним потенціалом, завдяки якому можна підвищити рівень розвитку рекреаційного туризму. Економіка в Україні виступає в ролі постачальника вітчизняних туристів на міжнародному ринку туристичних послуг та не має змогу забезпечити всі умови для подальшого розвитку в'їзного та виїзного рекреаційного туризму. Розвиток територій рекреаційно-туристичної діяльності, наразі, є недостатньо конкурентоздатним, хоча й має природні, історичні та культурні потенціали.

За сьогодиншніх умов території рекреаційного туризму розглядаються як фактори розвитку рекреації загалом завдяки еколого-економічних систем. Головною проблемою постають соціальні та еколого-еко-

номічні інтереси населення стосовно опанування природного та ресурсного потенціалів. Матеріально-технічна база розвитку рекреації залежить від таких факторів, як активізація рекреаційного суспільства, підвищення рівня доходів, коливання цін на туристичні путівки, конвертованість української валюти, розширення зовнішньоекономічної діяльності тощо. Тому перспективним є прогноз рекреаційних процесів туристичної діяльності.

За останні часи зберігається тенденція спаду життєвого рівня населення, підвищуються ціни, які у свою чергу, випереджають зростання доходів, посилюється соціальна непропорційність між різними верствами населення. У цей період сподівається значне переваження пропозицій туристичних послуг над попитом на них. Основною групою туристів становить більша частина добре фінансово забезпеченого населення. Так, основну частину потенційних туристів послуг рекреаційного туризму становлять люди літнього віку, а це у свою чергу переважна частина малозабезпеченої верстви населення, то зростання цін на туристичні путівки може значно зменшити попит на рекреацію. Тому питання щодо державних дотацій на рекреаційну сферу залишається актуальним і нині.

Пріоритетами рекреаційної політики є забезпечення внутрішньої оборотності послуг рекреаційно-туристичної діяльності, завдяки підвищенню якості та збільшення асортименту, а також вдосконалення умов обслуговування, локалізація будівництва нових атрактивних об'єктів, модернізація вже існуючих. Грошові кошти організацій із рекреаційно-туристичною діяльністю вигідно вкладати у вдосконалення доріг, послуги водопостачання та каналізації, служби зв'язку та сервісу, бо все це покращує умови проживання у рекреаційних територіях (зонах відпочинку, санаторно-лікувальні заходи, готелі та інші), що паралельно підвищує привабливість та попит.

Наразі значно менший попит на рекреаційний туризм у південних територіях країни, тому доцільно створювати належні умови для задоволення попиту. Також доцільно для подальшої перспективи організувати виробництво екологічно чистої продукції харчування. Міжнародний досвід показує, що сертифікація продуктів харчування та досконала організація маркетингу є привабливими чинниками розширення збуту послуг рекреаційно-туристичної діяльності.

Розвиток туризму для кожної країни має великі переваги щодо еколого-економічної ролі та привабливості того чи іншого регіону. Розвиток туристичної діяльності позитивними факторами впливає на рівень зайнятості населення, а також на споживчий попит. На сьогодні еколого-економічний розвиток України визначається аспектами економічної політики, яка буде сприяти на розвиток та зближення із досвідом ЄС між прикордонними та транскордонними регіонами в контексті розвитку збалансованості забезпечення рекреаційно-туристичної діяльності [1, с. 43].

За умов євроінтеграційних процесів у рекреаційно-туристичній діяльності Україна може запровадити рекреаційний туризм, як один із пріоритетних сфер в економіці держави. В країні є всі можливості для розвитку туристичних коридорів та покращення туристичної

Таблиця 1. Еколого-економічні аспекти забезпечення рекреаційно-туристичної діяльності

Економічний аспект	Екологічний аспект
1. Розвиток соціально-виробничої інфраструктури.	1. Збереження природного потенціалу в регіонах рекреаційно-туристичної діяльності.
2. Забезпечення ефективного та раціонального використання ресурсів.	2. Зниження техногенного впливу на навколишнє природне середовище.
3. Залучення інвестицій в регіони рекреаційно-туристичної діяльності.	3. Вдосконалення стану природних ресурсів.
4. Стимулювання економічно малорозвинутих регіонів.	4. Забезпечення самовідновлення довкілля.
5. Зміцнення економічних та політичних взаємозв'язків.	5. Розвиток парків та заповідників у регіонах рекреаційно-туристичної діяльності.
6. Збільшення ВВП.	6. Формування відповідальності у населення відносно стану довкілля, а також екологічної поведінки
7. Збільшення грошового потоку в іноземній валюті	

Джерело: розроблено на основі [4, с. 112].

інфраструктури, а також покращення надання послуг рекреаційного туризму.

Європейська інтеграція України є найважливішою сучасною тенденцією, що має потужний вплив на процеси реформування туристичної індустрії. Не менш важливим є процес глобалізації. На сучасному етапі розвитку туристичної сфери позначається прагненням політичних сил відповідати образу провідників євроінтеграції, що позначається і на діяльності органів державної влади. Але нерідко позитивне ставлення до євроінтеграційних тенденцій супроводжується відсутністю реальних реформ, зокрема спостерігається збереження перешкод, а також ускладнень ведення бізнесу, практична відсутність позитивних змін у залученні інвестицій та бюджетному фінансуванні соціальних програм, пов'язаних із розвитком туризму [2, с. 311].

Розвиток на територіях рекреаційного туризму в Україні вимагає поглиблення співпраці із країнами Європейського Союзу, формування систем для підготовки або підвищення кваліфікації, набір достатньої кількості кваліфікованих кадрів, які здатні впровадити або підлаштувати українські стандарти до стандартів Європейського Союзу, а також впровадження новітніх інноваційних технологій.

Рекреаційний туризм слід розглядати як складну систему, для якої характерним є високий рівень інтеграційних процесів між її секторами. Без системного підходу в процесі дослідження неможливо розглядати жодного об'єкта, процесу або явища. Окрім цього, системний підхід застосовується для формулювання сутності проблем, які досліджуються, та вибору ефективних напрямів їх вирішення [3, с. 45].

Забезпечення рекреаційно-туристичної діяльності із урахуванням еколого-економічних аспектів є ключовим завданням щодо розвитку рекреаційної сфери (табл. 1). Значний рівень розвитку рекреаційно-туристичної діяльності дає змогу вдосконалити екологічне та економічне становище на територіях рекреаційного туризму в Україні, забезпечить фінансові надходження у державний бюджет країни, покращить життя населення в цілому. Для цього необхідно направити всі сили на формування напрямів розвитку рекреаційної сфери в контексті еколого-економічних, а також соціально-політичних умов.

До основних проблем рекреаційної сфери слід віднести екологічні кризи та відсутність належного іноземного та вітчизняного інвестування, та зацікавленості з боку влади. Більша частина готелів, туристичних баз, зон відпочинку, санаторіїв, кемпінгів побудовані в давні часи та не відповідають сьогоdnішнім світовим стандартам, їх мережа була сформована у часи масового туризму, з високим рівнем експлуатації та несвоєчасним ремонтом (поточним та капітальним), що і призвело до сильного зносу рекреаційних об'єктів.

Необхідно розглядати наявну інфраструктуру, не тільки як елемент із надання послуг рекреаційно-туристичної діяльності, але й провідним фактором забезпечення соціального та еколого-економічного життя населення країни. До транспортної інфраструктури рекреаційного туризму відносяться транзитні перевезення, залізничні сполучення, автомагістралі, повітряний та морський транспорт. В Україні існує нагальна потреба у розвитку автомобільних доріг і залізниць, аеропортів, морських та, навіть, річкових портів. Такі транспорти, як авіаційний, залізничний, автомобільний та морський можуть забезпечити перевезення туристів.

Завдяки значному іноземному або вітчизняному інвестуванню може вирішитись питання відносно облаштування інфраструктури на територіях рекреаційно-туристичної діяльності в Україні. Стратегія формування комплексів рекреаційно-туристичної діяльності визначає місце та роль рекреаційної сфери в еколого-економічних заходах. Аналіз екологічної та економічної доцільності використання потенціалів рекреаційного туризму показує інтерес та сприяння дій органів державної влади. Тобто державна влада впроваджує рекреаційну політику, яка допомагає сформувати сприятливе становище на ринку туристичних послуг для соціально-політичного та еколого-економічного розвитку туристичного бізнесу.

Для того щоб відбулась адаптація українського туризму до стандартів Європейського Союзу потрібно розвинути туристичну інфраструктуру, впроваджувати контроль за якістю надання послуг рекреаційно-туристичної діяльності, збільшення асортименту задля підвищення конкурентоспроможності на міжнародному ринку, розвивати регіони рекреаційного туризму тощо. Виникає потреба у розробці плану для розвитку всіх видів туристичної діяльності — це лікувально-оздоровчий, культурно-пізнавальний, сімейний, спортивний, релігійний, екологічний (зелений), гірський, підводний, рекреаційний та інші. Потрібно впроваджувати власні туристичні послуги за рахунок ефективного маркетингу, це дасть змогу запровадити Україну, як державу із привабливою туристичною діяльністю. Зокрема, налагодження інформаційних потоків в середині держави та за кордоном, вдосконалити роботу інформаційних центрів. Визначити основні напрями вдосконалення рекреаційного туризму, що у подальшому, дозволить гідно представити українські послуги рекреаційно-туристичної діяльності на світовому ринку туристичних послуг, а це, у свою чергу, значно підвищить рівень конкурентоспроможності.

Конкурентоспроможність рекреаційно-туристичної діяльності на українському ринку туристичних послуг на фоні інших економічно та туристично розвинутих держав зумовлює вдосконалення інфраструктури окремих складових: заклади харчування, готельні комплекси, транспортні мережі, різні послуги для туристів (банківські, розважальні, побутові, юридичні, страхові тощо). На розвиток рекреаційного туризму в Україні впливає рівень державної підтримки рекреаційної сфери, а також стан суміжних їй сфер.

Конкуренція на вітчизняному ринку рекреаційно-туристичних послуг та вихід на світовий ринок обумовлює потребу в оновленні матеріально-технічної бази та кадрів відповідно до стандартів Європейського Союзу, посилення маркетингових засобів. Проблема у розвитку рекреаційної сфери потребує визначення чинників, які впливають на розвиток (позитивні чинники) та створюють бар'єри розвитку (негативні чинники) для подальшого формування цілей (рис. 1).

Існує потреба в ефективному пошуку механізмів функціонування рекреаційного туризму задля активізації зайнятості населення та розвитку економіки держави. Україна має потенціал для розвитку рекреаційної сфери та покращення відпочинку та оздоровлення, інтелектуальних можливостей, підвищення культурного рівня населення тощо. Тобто підвищення рівня якості життя населення.

На основі аналізу сучасного стану рекреаційно-туристичної діяльності з урахуванням системи макроекономічних і регіональних факторів визначено такі особливості розвитку рекреаційно-туристичної сфери, які впливають на зайнятість населення в Україні:

— погіршення соціально-економічних показників результативності функціонування сфери рекреації і туризму, зниження (особливо протягом останніх двох років) рівня зайнятості населення рекреаційно-туристичною діяльністю, охоплення населення різними видами рекреаційно-туристичних послуг;

— зростання структурної незбалансованості ринку рекреаційно-туристичних послуг у регіонах, втрата значної частини рекреаційно-туристичного потенціалу сфери (Криму і Донбасу);

— хронічне недовантаження об'єктів рекреаційно-туристичної інфраструктури та значна зношеність основних засобів цих підприємств, недостатність ресурсів для покращення якості послуг та інвестування;

— посилення недоступності для значної частини населення рекреаційно-туристичних послуг у результаті погіршення рівня життя і зменшення доходів;

— зниження частки рекреаційно-туристичних послуг у структурі платних послуг унаслідок загального зuboжіння населення та переміщення витрат на обов'язкові;

— різке зменшення споживання рекреаційно-туристичних послуг населенням, зокрема сільським;

— скорочення витрат населення на ці послуги в загальних витратах і заощадженнях [6, с. 202].

Для подальшого розвитку рекреаційної сфери необхідно створювати належні умови, які можуть призведе-

Позитивний вплив	Негативний вплив
<ul style="list-style-type: none"> • Сприяння розвитку туристичної індустрії; • Велика кількість джерел інвестування; • Розвиток транскордонної співпраці; • Розвиток міжрегіональної співпраці та представлення на ринку українського бренду; • Великий природний, ресурсний, культурний, історичний та архітектурний потенціал, які використовуються для покращення рекреаційно-туристичної діяльності; • Розвиток комунікаційної складової рекреаційного туризму. 	<ul style="list-style-type: none"> • Неефективне та нерациональне використання природного, ресурсного та інших потенціалів; • Низький рівень забезпеченості природних ресурсів; • Малоознайома на міжнародному ринку рекреаційно-туристична діяльність України; • Пошкодження або знищення (частичне) об'єктів (історичних та культурних); • Недостатнє фінансування задля забезпечення культурної спадщини; • Значно високі податки; • Недостатність іноземного та вітчизняного інвестування.

Рис. 1. Чинники, які впливають на розвиток еколого-економічного забезпечення рекреаційно-туристичної діяльності

Джерело: сформовано на основі [5, с. 17].

сти до тенденції збільшення попиту на рекреаційні послуги, поступово розширюючи ринок збуту послуг рекреаційно-туристичної діяльності. Одночасно потрібно реалізовувати організацію еколого-економічних засобів з метою забезпечення масштабів, темпів і пропозицій розвитку рекреаційної сфери.

Україна має найбільші й найрізноманітніші в Центральній Європі запаси ресурсів для розвитку санаторно-курортного лікування, хоча їх використання не можна назвати ефективним: застаріла матеріально-технічна база, недостатність фінансування державних закладів і, як наслідок, низька конкурентоспроможність, збитковість більш ніж половини з них. Скорочення кількості підприємств та персоналу, зростання вартості послуг за низької якості обслуговування спричинили зниження попиту та зменшення завантаженості підприємств. Найбільше закладів санітарного типу сконцентровано Одеській та Дніпропетровській, Херсонській, а найменше — у Чернівецькій та Тернопільській областях. Найпопулярнішими туристичними вузлами країни залишаються Київ, Одеса, Львів, зростає популярність м. Дніпро. Наявна територіальна диференціація готельного господарства за адміністративними областями має незначні варіаційні відмінності, хоча помітною залишається істотна диспропорція між міською та сільською місцевістю. Високим рівнем розвитку готельної мережі вирізняються м. Київ, АР Крим, Одеська, Волинська, Закарпатська області. Найнижчі показники — у Кіровоградській та Луганській областях [7, с. 150].

У сучасних умовах глобалізаційних та євроінтеграційних процесів розвиток рекреаційно-туристичної діяльності в Україні вимагає здійснення інтеграції із міжнародними лідерами на ринку туристичних послуг, використання міжнародного досвіду, в основному — досвід країн Європейського Союзу, що дасть змогу задовільнити попит туристів, як внутрішніх, так і зовнішніх. На сьогодні пріоритетом розвитку українського рекреаційного туризму є підвищення конкурентоспроможності на ринку рекреаційно-туристичних послуг, завдяки оновленню матеріально-технічної бази.

ВИСНОВКИ

Отже, Україна має всі можливості для підвищення конкурентоспроможності рекреаційно-туристичної діяльності, завдяки євроінтеграційним процесам. Однак сучасний стан української рекреаційної сфери показує стримання ефективності рекреаційно-туристичної діяльності. Причинами є проблеми, пов'язані із нормативно-правовим забезпеченням, затвердження національних стандартів під світові відносно всіх видів послуг рекреаційно-туристичної діяльності.

Для розробки ефективного механізму реалізації завдань щодо підвищення рівня розвитку рекреаційно-туристичної діяльності потрібно вдосконалювати державне управління на регіональному рівні відносно суспільних та еколого-економічних відносин у рекреаційній сфері для подальшого її розвитку, забезпечувати прозорість надання послуг рекреаційно-туристичної діяльності для всіх верств українського та іноземного населення, а також впроваджувати ефективну інвестиційну політику для еколого-економічного забезпечення рекреаційного туризму.

Щоб вирішити сучасні проблеми рекреаційно-туристичної діяльності в Україні враховуючи всі можливості для подальшого підвищення рівня її розвитку необхідно модернізувати наявний рекреаційно-туристичний потенціал країни, забезпечити сталість конкурентоспроможності всіх секторів національної економіки держави.

Відносно міжнародного рекреаційного туризму в контексті євроінтеграційних процесів, Україна має великий потенціал, однак існує низка проблем підвищення рівня розвитку рекреаційно-туристичної діяльності, а саме: неефективність та нераціональність використання природних ресурсів; відсутність стратегічної політики щодо підвищення рівня розвитку рекреаційної сфери та її подальше забезпечення; недорозвинута інфраструктура, особливо транспортна; низька якість надання послуг рекреаційно-туристичної діяльності.

Через ці основні проблеми українська рекреаційно-туристична діяльність, на відміну від інших країн Європейського Союзу, значно відстає у розвитку рекреаційної сфери. Відповідно більша частина населення України надають перевагу іноземні рекреаційно-туристичній діяльності так, як фактично за ті ж самі ціни, вони отримують високоякісне обслуговування, тим самим, вони стають іноземними інвесторами у підвищення рівня розвитку економіки країн загалом.

В Україні існує необхідність активізації рекреаційно-туристичного потенціалу. При забезпеченні еколого-економічного стану рекреаційно-туристичної діяльності можна значно підвищити рівень розвитку рекреаційної сфери, однак, все залежить від того, наскільки ефективно та раціонально будуть використовуватись природні ресурси, наскільки якісним буде обслуговування, наскільки поліпшена буде транспортна інфраструктура, а, особливо, чи буде оновлена матеріально-технічна база відносно прирівнення українських стандартів до стандартів країн Європейського Союзу. Головним тут постають євроінтеграційні процеси, зокрема співпраця України із Європейським Союзом у рекреаційній сфері тощо.

Література:

1. Дребот О.І., Бабікова К.О. Аспекти розвитку рекреаційного туризму збалансованого природокористування. *Агросвіт*. 2020. № 12. С. 42—47.
2. Гальцова О.Л., Юрченко Н.І. Основні аспекти туристичної галузі України в період євроінтеграції. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Вип. 4 (15). С. 310—313.
3. Бабікова К.О. Системний підхід до еколого-економічного забезпечення збалансованого розвитку рекреаційного туризму. *Економічна наука*. 2021. № 5. С. 44—47.
4. Кондратиук О.І. Особливості визначення еколого-економічної ефективності рекреаційно-туристичного природокористування. *Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту*. 2013. Вип. 2 (15). С. 110—117.
5. Хмелевський О.В., Кошівська М.В. Розвиток туризму в контексті євроінтеграції України. *Приазовський економічний вісник*. 2018. Вип. 2 (07). С. 15—21.
6. Котенко Т.М. Рекреаційно-туристична діяльність як чинник активізації зайнятості населення в умовах децентралізації. *Соціально-трудові відносини: теорія та практика*. 2017. № 2. С. 196—207.
7. Юхновська Ю.О. Вплив глобалізації та євроінтеграції на туристичну галузь України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. Вип. 23 (2). С. 147—152.

References:

1. Drebot, O.I. and Babikova, K.O. (2020), "Aspects of development of recreational tourism of balanced nature use", *Ahrosvit*, vol. 12, pp. 42—47.
2. Haltsova, O.L. and Yurchenko, N.I. (2019), "The main aspects of the tourism industry of Ukraine in the period of European integration", *Pryazovskyi ekonomichnyi visnyk*, vol. 4 (15), pp. 310—313.
3. Babikova, K.O. (2021), "System approach to ecological and economic provision of balanced development of recreational tourism", *Ekonomichna nauka*, vol. 5, pp. 44—47.
4. Kondratiuk, O.I. (2013), "Features of determining the ecological and economic efficiency of recreational and tourist nature management", *Visnyk Shkhidnoievropeiskoho universytetu ekonomiky i menedzhmentu*, vol. 2 (15), pp. 110—117.
5. Khmelevskiy, O.V. and Koshivska, M.V. (2018), "Tourism development in the context of Ukraine's European integration", *Pryazovskyi ekonomichnyi visnyk*, vol. 2 (07), pp. 15—21.
6. Kotenko, T.M. (2017), "Recreational and tourist activities as a factor in increasing employment in decentralization", *Sotsialno-trudovi vidnosyny: teoriia ta praktyka*, vol. 2, pp. 196—207.
7. Iukhnovska, Yu.O. (2019), "The impact of globalization and European integration on the tourism industry of Ukraine", *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*, vol. 23 (2), pp. 147—152.

Стаття надійшла до редакції 23.07.2021 р.